

С Т А Н О В И Щ Е

От доц. д-р Светлана Георгиева Димитрова-Гюзелева, НБУ,

научно направление 1.3. Педагогика на обучението по ...

(Методика на обучението по чужд език /английски/),

член на научното жури по Заповед на Ректора на НБУ № 3-РК-249 / 23.06.2023 г.

в конкурс за заемане на академичната длъжност „ПРОФЕСОР“ в област на висшето

образование **1. Педагогически науки**, професионално направление **1.1. Теория и**

управление на образованието (Управление на висшето образование) към

департамент „Чужди езици и култури“, секция „Педагогика“, Магистърски факултет, НБУ,

обявен в ДВ, бр. 44 / 19.05.2023 г.

с единствен кандидат: **доц. д-р Елена Атанасова Благоева**

От представените от доц. д-р Елена Атанасова Благоева документи за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висшето образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.1. Теория и управление на образованието (*Управление на висшето образование*) към департамент „Чужди езици и култури“, секция „Педагогика“, НБУ може лесно да се съди за постиженията ѝ по пътя на академичното и професионалното израстване. По-долу накратко ще се спра на онези от тях, с които тя отговаря на минималните национални изисквания по чл. 26 на ЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „професор“, както и на допълнителните изисквания в това отношение от *Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ* (вж. Раздел 4.2).

I. Научноизследователска дейност и резултати

1. Оценка на представените от кандидата научни трудове и публикации

За участие в конкурса за „професор“ по професионално направление 1.1. Теория и управление на образованието (*Управление на висшето образование*) доц. д-р Елена Благоева е представила **две публикувани монографии** – *Образованието и дигиталният преход в Европа – политики и нагласи* (изд. „Авангард Прима“, София, 2022, 230 стр., ISBN 978-619-239-807-1, с рецензенти проф. д-р Дияна Янкова и проф. д-р Динко Господинов¹) и *Европейското измерение в образованието и културата – политики и управление* (изд. „Авангард“, София, 2017, 253 стр., ISBN 978-619-160-752-5, с рецензенти проф. Толя

¹ Тази монография е представена като основен хабилитационен труд за целите на настоящия конкурс (показател №3, Група В от справката с наукометрични показатели за заемане на академичната длъжност „професор“).

Стоицова, д.н.; доц. д-р Елмира Банчева²), както и **девет научни статии** и **две студии** в наши и чуждестранни сборници и списания³, публикувани след заемането на академичната длъжност „доцент“ през май 2020 г.⁴. Девет от тези публикувани статии и доклади са написани на български език, а останалите две – на английски език. Повечето от тях са самостоятелни (9 от общо 11), а две от публикациите са написани в съавторство, като този факт е коректно отчетен в количествените показатели в представената от кандидата справка за изпълнението на минималните национални изисквания за заемането на академичната длъжност „професор“ по чл. 2б от ЗРАСРБ. В справката на кандидата с публикации за целите на настоящия конкурс са включени също и **две глави от колективна монография** на английски език, която е свързана с участието на доц. Елена Благоева в европейския образователен проект *S2CENE – Strengthening Second Chance Networks in Europe*, финансиран по програма Erasmus+, в която тя е мениджър на проекта за България и редактор на свързаното с него печатно издание ("**Chapter 1. Overview of EU and National Policy Priorities on Second Chance Schools**" и "**Chapter 3. Good Practices and Methods in Second Chance Education**", In: Blagoeva, Elena (ed.) *Strengthening Second Chance Networks in Europe*, New Bulgarian University Press, 2022, ISBN 978-619-233-219-8). Тук е мястото да се отбележи, че всички гореописани научни трудове и публикации на кандидата са пряко свързани с тематиката на обявения конкурс (теория и управление на образованието) и в нито една от тях не е установено наличие на плагиатство по чл. 4, ал. 11 от ЗРАСРБ.

Теоретичните и практико-приложните приноси в представените от кандидата публикации се обособяват в няколко взаимосвързани научни области, които съответстват на темата на обявения конкурс, а именно:

- разгледани са **стратегите и политиките на Европейския съюз в областта на образованието с акцент върху висшето образование и неговата дигитализация**, представена е обективна картина на състоянието на е-обучението в нашето висше образование (данните са триангулирани посредством анкета, проведена с близо 1000 студенти от различни населени места, висши училища и специалности, както и чрез пилотно изследване, целящо да определи нагласите на студентите на НБУ към онлайн обучението една година след масовото му прилагане по време на КОВИД кризата), очертани са основните проблеми пред дигиталния преход у нас и са предложени реалистични мерки за тяхното решаване, които да гарантират качеството на образованието – включително и по време на КОВИД пандемията, когато се наложи да „управляваме непознатото“ и бързо да намерим работещи решения (вж. публикации под

² Тази монография, публикувана като книжно издание, реферирано в COBISS, е написана преди конкурса на кандидата за „доцент“, но не е била включена в наукометричните показатели за тази академична длъжност, което дава възможност да се представи в настоящия конкурс (наукометричен показател №4, Група Г).

³ 5 от деветте статии са публикувани в издания, които са реферираны и индексирани в известни бази данни с научна информация (COBISS, Scopus и/или Web of Science).

⁴ 3 от публикациите, представени в общия списък с публикации на кандидата за целите на настоящия конкурс, са от предходен период (съотв. 2017, 2018 и 2019 г.), но те не са били използвани в конкурса ѝ за заемане на академичната длъжност „доцент“.

номера 1, 12 и 13 от списъка с резюмета на публикациите на кандидата, представени за участие в конкурса);

- анализирани са и някои **други актуални аспекти на стратегията за развитие на българското висше образование**: напр. усилията на българското правителство да се съобрази с европейските насоки и да осигури устойчив растеж за сектора чрез **оптимално разпределение на наличните ресурси** (вж. публикация № 8); или **влиянieto на КОВИД кризата върху процесите на мобилност и интернационализация** в институциите за висше образование у нас, последвалите реакции и възможните управленски подходи за възстановяване стабилността на международните дейности (вж. публикация № 9);
- подчертана е важността на **интеркултурната компетентност** в съвременното общество и е предложен модел за нейното оценяване, подходящ както за оценката ѝ, така и за разработване на обучителни модули и програми като част от висшето образование за формиране на високи нива на интеркултурната компетентност у младите хора (вж. публикация № 4);
- представени са **възможностите, които Европейският научноизследователски съвет предоставя на европейските учени за развитие чрез проектно финансиране**, като същевременно са изтъкнати и предизвикателствата, породени, от една страна, от тромавите процедури за кандидатстване за това финансиране, а от друга страна – от недостатъчната информация и подготовка на учените в различните европейски страни; специално внимание е отделено на научните среди от България и са предложени препоръки за по-ефективно използване на предоставените от Европейския научноизследователски съвет възможности (вж. публикация № 3);
- изтъкната е ролята на **образованието като „моцен фактор за интеграцията на мигрантите в Европа“** и преодоляване на негативното отношение към тях от страна на жителите на страни-членки в ЕС (вкл. и българите), очертани са трудностите и предизвикателствата за успешното им интегриране, като са представени и възможностите, които ЕС дава за интеграцията им с помощта на мерки, свързани с тяхното образование и подготовка за адекватно участие в пазара на труда (вж. публикация № 5);
- очертана е **европейската перспектива за развитие на културния и образователния сектор като цяло**, направен е систематичен анализ на политиките, стратегиите и инструментите на Европейския съюз в областта на образованието и културата, валидни до 2020 г.⁵, като се изтъкват както постигнатите успехи, така и пропуските в процесите на тяхното управление и администриране, водещи до множество ревизии на определени стратегии и нереализирани цели (част от които не са документирани дори в официалните документи на ЕС); представена е концепцията на Хабермас за “комуникативното действие” като алтернативна парадигма за изграждане на културна политика не чрез инструментално действие, а чрез демократичен консенсус, в който участниците сами

⁵ *Europe 2020: a strategy for smart, sustainable and inclusive growth*

определят целите на бъдещото развитие, обосновава се и необходимостта от зрелост, адекватност и мотивация на гражданското общество в културната сфера (вж. публикации под номера 2 и 11);

- анализирани са **успехите и предизвикателствата пред българското образование по отношение на целите за качествено образование, залегнали в стратегията „Европа 2020“**, като се аргументира изводът, че за България сценарият за „Европа на различни скорости“ [т.е. развитие на „забавена“ скорост] е неприемлив, защото той би институционализирал периферното положение на страната ни и би се отразил негативно на цялостното икономическо и социално развитие на България – по отношение на образованието това означава максимално мобилизиране на ресурсите на всички нива за осъществяване на нужните реформи (вж. публикация № 6);
- специално внимание е отделено за представянето на **някои иновации в приобщаващото образование** – новата **когнитивна архитектура за усъвършенствано обучение с работи (RELA)** при деца с различни образователни потребности (вж. публикация под номер 7) или т. нар. **STEAM образование**, при което се подчертава ролята на синергията на науката и изкуството (в частност на кукления театър, играта и „социалната роботика“) за педагогическа рехабилитация и максимизиране на резултатите от обучението в приобщаващото образование (вж. публикация под номер 10);
- в двете глави от колективната монография по проекта *S2CENE – Strengthening Second Chance Networks in Europe* се проследяват приоритетите на европейската образователна политика (и отражението ѝ в националните политики) по отношение на т. нар. **образование „втори шанс“** за хора с недостатъчно образование и/или професионални компетенции, както и се изследват и представят различни успешни практики за подпомагане на младите хора при компенсиране на пропуските и плавен преход от образование към работа (вж. публикации под номера 14 и 15).

2. Оценка на цитиранията и рецензиите от други автори

Относно цитиранията доц. Елена Благоева отбелязва в своята Справка за изпълнението на минималните национални изисквания и изискванията на НБУ, че е установила общо **26** цитирания и позовавания на нейните научни публикации от наши и чуждестранни изследователи, като между описаните цитирания има **15**⁶ (на общо 6 нейни публикации), които са в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, както и **10** цитирания (на общо 9 нейни публикации) в монографии или колективни томове с научно рецензиране и **1** в нерефицирано издание с научно рецензиране (научна поредица на Института по математика и информатика към

⁶ Едно от тези цитирания е всъщност рецензия на монографията на кандидата от 2013 г. „Интернационализация на висшето образование в Европа. Формиране и управление на процесите на интернационализация в Европа като елемент от управлението на висшето образование“ (вж. Naimushin, B. 2019. Internationalisation of Higher Education in Europe – Book review. *English Studies at NBU*, 5(1), pp. 7-8).

БАН). Тези данни говорят сами по себе си за значимостта и научния резонанс на публикациите на кандидата.

3. Оценка на участието в изследователски проекти

През атестирания 5-годишен период, доц. Елена Благоева участва в редица национални и международни научно-образователни проекти: напр. като академичен наставник в образователния проект на МОН „*Студентски практики - Фази 1 и 2*“, като експерт в проект „*Prevent*“, финансиран от Европейската комисия чрез Изпълнителната агенция за култура, образование и аудиовизия (ЕАСЕА) по Програма Еразъм+, като ръководител проект в два проекта на МОН по Националната програма за изпълнение на младежки дейности („*Младежи против насилието: Подай ръка – бъди приятел*“ / 2019 г. и „*Уважение вместо насилие – от нас зависи!*“ / 2020 г.), както и ръководи от българска страна 4 международни проекта (*S2CENE – Strengthening Second Chance Networks in Europe* [2020-2023]; „*Упражнявай правата си със знание и творчество*“ по програма „Фонд Активни граждани“ към Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство [2019 – 2021]; „*Подкрепа за пълно включване*“ [2019 – 2022] и „*Cyber-Physical Systems for Pedagogical Rehabilitation in Special Education*“ [2018 – 2021] по програма на Изпълнителната агенция за научни изследвания на Европейската комисия). Наред с това тя активно се включва във вътрешноинституционалния проект „Разширяване влиянието на научната периодика публикувана от НБУ“ към Библиотеката на НБУ, финансиран от Централния фонд за стратегическо развитие към Настоятелството на НБУ.

Част от работата по тези проекти предполага изнасяне на презентации / публични лекции или организиране на научни форуми: напр. през 2021 г. доц. Елена Благоева организира кръгла маса на тема „Възможности за образование „Втори шанс““ към департамент „Нова българистика“, а през 2022 г. е организатор и модератор на подобна международна кръгла маса на тема „Възможности за „втори шанс“ в образованието“ по проект „Укрепване на мрежите „Втори шанс“ в Европа“ (България, Португалия, Франция и Хърватска); през същата година (2022) участва също с презентация на тема „Образованието в България – превенция на отпадане и агресия“ пред заинтересовани представители от България, Португалия, Гърция и Италия по проект „Училищни центрове за подкрепа (SOS центрове)“ по покана на Центъра за активни грижи за деца, НБУ.

II. Учебна и преподавателска дейност

Доц. Елена Благоева е разработила и води около 15 аудиторни и 10 извънаудиторни (тренингови) курса на бакалавърско и магистърско ниво с редовна и дистанционна форма на обучение, тясноспециализирани в областта на теорията и управлението на образованието, в рамките на БП „Начална училищна педагогика и чужд език“ (напр. *Политики и програми на ЕС в образованието; Култура и интеркултурни компетенции*), МП „Лидерство и мениджмънт в образованието“ (*Образователни политики в ЕС – Сравнителен анализ; Софтуеър на ума - интеркултурни аспекти в образованието; Проектно мислене и*

управление на образователни проекти), МП “Артмениджмънт (Управление на културни институции и творчески индустрии)” и МП „Лидерство и публичен мениджмънт“ (напр. *Интеркултурни умения и работа в международни екипи; Политики на ЕС в областта на образованието и културата; Управление на проекти*⁷) и др., чието съдържание непрекъснато усъвършенства. Всички курсове са обезпечени с учебни материали в електронния обучителен модул “Moodle НБУ” (авторски PowerPoint презентации по лекциите, допълнителни материали, в това число хипервръзки към справочна литература, интерактивни форуми, тестове и задания), които се актуализират периодично. Студентите се привличат за участие в мероприятията по проектите, в които участва доц. Елена Благоева (напр. през октомври 2022 студенти от БП „Начална училищна педагогика и чужд език“ се включват активно в международна виртуална среща по проект „Втори шанс“ за Erasmus Days in Europe). Удовлетвореността на студентите от курсовете на преподавателя е трайно над средната – средна оценка за последните 5 акад. години на курсовете на доц. Елена Благоева е отличен 4.65 (при максимална оценка 5.00).

Тук е мястото да отбележим, че доц. Елена Благоева е ключовата фигура в екипа, разработил новите програми на НБУ – БП „Начална училищна педагогика и чужд език“ и МП „Лидерство и мениджмънт в образованието“⁸, както и е допринесла най-много за сформиранието на преподавателския колектив на тези програми и за акредитацията на университета в професионалните направления 1.1. Теория и управление на образованието и 1.2. Педагогика. Тя също разработва и примерен учебен модул за специализация „Учител“, както и консултира департаментите, които желаят да добавят тази специализация към програмите си.

До момента не е ръководила изследователската дейност на докторанти, но е била консултант на дипломанти и е участвала в много комисии за държавни изпити.

III. Административна и обществена дейност

Доц. д-р Елена Благоева е член на Българската асоциация по европейска интеграция и на Европейската асоциация за международно образование (*European Association for International Education*). Била е член на управителния съвет на Център LACTEA (*Local Administrators' Continuing Training in European Affairs*), както и управителен директор на Фондация “Концепции – България” (НПО в областта на културата и образованието).

През акад. 2020/21 и 2021/22 доц. Елена Благоева е Директор на програмен съвет „Педагогика“, а от акад. 2022/23 г. е Ръководител на Секция „Педагогика“ към департамент „Чужди езици и култури“.

Тези факти свидетелстват за нейната съпричастност към живота на професионалната и академичната общност в страната и чужбина.

⁷ Този курс доц. Елена Благоева води и на английски език – SDEB015 Управление на проекти (Project Management).

⁸ В тези нови програми са привлечени общо 75 студенти за изминалите 2 години от тяхното съществуване.

IV. Лични впечатления от кандидата

Преките ми лични впечатления от доц. Елена Благоева са свързани със съвместната ни работа по разработването на БП „Начална училищна педагогика и чужд език“ и МП „Лидерство и мениджмънт в образованието“, както и от сътрудничеството ни по подготовката на документацията за НАОА за акредитация на НБУ в професионални направления 1.1. Теория и управление на образованието и 1.2. Педагогика. Така аз имах възможност да оценя отблизо нейните организаторски качества и социални умения, научната ѝ осведоменост и прецизността и задълбочеността на работата ѝ. Държа да подчертая и нейната професионална колегиалност в отношенията ни, както инициативност и отговорност при екипната ни дейност.

Заклучение

В заключение смятам, че представените от доц. д-р Елена Атанасова Благоева доказателствени материали за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ са показателни за нейните изследователските качества, оригинални научни приноси в областта на педагогиката (и в частност теория и управление на образованието) и практико-приложен опит за пренасяне на теоретичните постижения в практиката. Убедено заявявам, че кандидатурата ѝ отговаря на минималните национални изисквания по чл. 2б на Закона за развитието на академичния състав в Република България, както и на допълнителните изисквания в това отношение от Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ и подкрепям избора ѝ за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висшето образование **1. Педагогически науки**, професионално направление **1.1 Теория и управление на образованието (Управление на висшето образование)** към НБУ.

1 септември 2023 г.

Подпис:

(доц. д-р Св. Димитрова-Гюзелева)